

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ชนิด Pretest-Posttest Design with Non-Equivalent Groups เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ต่อความรู้และพฤติกรรมทางเพศของสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ กลุ่มตัวอย่างคือ สามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ที่มีอายุ 13-19 ปี ณ แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลบ้านโป่ง จ.ราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 40 คู่ โดยเป็นกลุ่มทดลอง 20 คู่ กลุ่มควบคุม 20 คู่

กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้รับการทำแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวและ Pretest สำหรับกลุ่มทดลองหลังการ Pretest ผู้วิจัยได้จัดให้มีการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ใช้เวลาประมาณ 45 นาที ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับความรู้โดยปกติของทางโรงพยาบาล ภายหลังจากสิ้นสุดการทดลอง 4 สัปดาห์ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะได้รับการทำ Posttest

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย ข้อมูลส่วนบุคคลของสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ในกลุ่มทดลอง พบว่า อายุของสามีวัยรุ่นในกลุ่มทดลองมีกลุ่มอายุ 19 ปี มากที่สุด ร้อยละ 45 ส่วนภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มทดลองมีอายุ 18 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35 ในกลุ่มควบคุม อายุของสามีวัยรุ่น กลุ่มที่มีอายุ 18 ปี มากที่สุด ร้อยละ 35 ส่วนภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มควบคุม กลุ่มที่มีอายุ 18 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีเชื้อชาติไทย และศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ภูมิลำเนาของสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง ระดับการศึกษาของสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเช่นกัน อาชีพของสามีวัยรุ่นในกลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 75 ส่วนภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มทดลอง ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 45 สำหรับกลุ่มควบคุมสามีวัยรุ่นประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 และในภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มควบคุมประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 55 ด้าน รายได้ส่วนใหญ่สามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มทดลองมีรายได้ (รวมสามีภรรยา) 1,000-5,000บาท/ เดือน และ 5,001-10,000 บาท/ เดือน ร้อยละ 45 เท่ากัน ส่วนสามีและภรรยาวัยรุ่นที่

ตั้งครรภ์ในกลุ่มควบคุมมีรายได้ (รวมสามภรรยา) 5,001- 10,000 บาท/ เดือน ด้านอายุครรภ์ของ ภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่อายุครรภ์ 12-20 สัปดาห์ ด้าน การได้รับความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์พบว่าสามีและภรรยาวัยรุ่นในกลุ่มทดลองเคย ได้รับความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ คิดเป็นร้อยละ 65 และ 40 ตามลำดับ ด้านกลุ่ม ควบคุมสามีวัยรุ่นส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ ร้อยละ 60 และ 75 ตามลำดับ ส่วนบุคคลที่สามีวัยรุ่นในกลุ่มทดลองได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่าง ตั้งครรภ์มากที่สุด คือ เพื่อนบ้านและสามีของหญิงตั้งครรภ์รายอื่น คิดเป็นร้อยละ 23.1 ด้านภรรยา วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มทดลองได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์จาก พยาบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มควบคุมได้รับ ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์จากพยาบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.7 และ 26.7 ตามลำดับ แต่จะเห็นได้ว่าทั้งสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้รับ คำแนะนำจากบุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไป ถือ ตั้งแต่แพทย์กับพยาบาล พยาบาลกับเพื่อนบ้าน เพื่อนบ้านกับหญิงตั้งครรภ์ รวมไปถึงจากนักศึกษาพยาบาลด้วย ในด้านวิธีการที่ได้มาซึ่งคำแนะนำ เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์นั้น สามีวัยรุ่นในกลุ่มทดลองได้มาจากคำบอกเล่าเป็น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.2 และภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ได้มาจากการสอนหรือการบรรยายจากบุคลากร ทางการแพทย์และคำบอกเล่าในส่วนเท่า ๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ส่วนสามีวัยรุ่นในกลุ่มควบคุม ได้มาจากการสอนหรือการบรรยายจากบุคลากรทางการแพทย์เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.7 ส่วน ภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มควบคุมได้รับความรู้จากคำบอกเล่าเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 53.3 และเมื่อได้รับความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์แล้วสามีและหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในกลุ่ม ทดลอง ปฏิบัติตามคำแนะนำร้อยละ 55 และ 35 ตามลำดับ นอกจากนี้ในสามีกลุ่มควบคุม ร้อยละ 8.3 ที่ได้รับความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์จากสถาบันการศึกษา ส่วนกลุ่มควบคุมปฏิบัติ ตามร้อยละ 60 และ 93.3 ตามลำดับ โดยทั้งสองกลุ่มให้เหตุผลที่ปฏิบัติตามคำแนะนำว่ามีประโยชน์ มาก เป็นประโยชน์ต่อตนเองและทารกในครรภ์ และเพื่อป้องกันอันตรายต่อตนเองแต่ทารกใน ครรภ์ ส่วนในกลุ่มที่ไม่ปฏิบัติตาม กล่าวว่า เป็นเรื่องธรรมชาติของการมีเพศสัมพันธ์

ผลการวิจัย พบว่า สามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ที่ได้รับการให้ความรู้โดยโปรแกรม การให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์มีความต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องเพศ สัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับความรู้โดยปกติ และมีความต่างของค่าเฉลี่ยคะแนน พฤติกรรมทางเพศหลังการได้รับความรู้โดยโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่าง ตั้งครรภ์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับความรู้โดยปกติ

การอภิปรายผล

1. สามิและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ที่ได้รับการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ โดยโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ มีความต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มสามิและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ที่ได้รับการความรู้ปกติ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า โปรแกรมการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์เป็นโปรแกรมการให้ความรู้ที่มีการจัดทำแผนการสอนโดยเนื้อหาเฉพาะเจาะจงที่เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์และใช้กระบวนการกลุ่มเป็นวิธีในการให้ความรู้ โดยมีการจัดสมาชิกที่จะเข้าร่วมโปรแกรมให้ห้องที่จัดไว้เป็นสัดส่วน เนื้อหาในการให้ความรู้นั้นครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ทั้งหมดและได้มีการจัดในกลุ่มที่มีความใกล้เคียงกันในด้านต่าง ๆ เช่น อายุ อายุครรภ์ ภูมิภาค เหล่านี้ เป็นต้น และเป็นวิธีการที่ให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสพูดคุยสนทนา แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การใช้คำพูดชักจูงโดยการสอนและให้คำแนะนำนั้น เป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างกว้างขวางและเป็นประโยชน์มาก ในกรณีที่ไม่สามารถสาธิตให้ดูหรือไม่สามารถให้ลองทำโดยตรงได้ (วรภา จันทรโชติ, 2540, หน้า 50) จากการพูดคุยแสดงให้เห็นว่าโดยปกติแล้วพวกเขาเหล่านั้นมิได้พูดถึงเรื่องเหล่านี้กันมากนัก ซึ่งการเปิดกลุ่มในช่วงแรก ๆ หลังจากให้สมาชิกได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกันแล้ว สมาชิกในกลุ่มยังแสดงความคิดเห็นกันน้อย อาจเป็นผลเนื่องมาจากเรื่องที่พูดคุยกันนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ซึ่งเป็นเรื่องระหว่างสามิและภรรยาที่โดยปกติไม่ค่อยมีการพูดคุยกันอย่างเปิดเผย แต่เมื่อมีการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน สมาชิกเริ่มที่จะแสดงความคิดเห็นกันมากขึ้น แต่มีบางคู่ยังแสดงความคิดเห็นน้อยอยู่ ฉะนั้นกระบวนการของกลุ่มจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น การเรียนรู้โดยการพูดและอภิปรายจะสามารถทำให้ผู้เรียนเก็บความรู้ได้ถึงร้อยละ 70 (วิศรา ชูชาติ, นวรัตน์ สุวรรณผ่อง และ วิไลวรรณ, โดยแก้วพริ้ง, 2538) อีกทั้งยังเป็นการให้ความรู้ทั้งสามิและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ เพราะปกติสามิจะมีการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนจากสังคม สิ่งแวดล้อม บิดาหรือจากญาติผู้ใหญ่ ตลอดจนสื่อมวลชนต่าง ๆ (จารุวรรณ ชูปวา, 2541) ทำให้เมื่อมีการเข้ากลุ่มระหว่างสามิและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์จึงเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้มากขึ้น ซึ่งอิทธิพลของกลุ่มจะเป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกเกิดกำลังใจในการเข้าร่วมกลุ่ม จะช่วยให้สมาชิกที่ไม่ค่อยได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เมื่อรวมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสแสดงสิ่งเหล่านี้ออกมา รวมไปถึงการช่วยสมาชิกในการตัดสินใจและแก้ปัญหาซึ่งจะให้ผลสำเร็จมากกว่าทำคนเดียว (นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2542)

สำหรับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการให้ความรู้โดยปกติจากโรงพยาบาลนั้น ลักษณะการให้ความรู้จะเป็นการให้ความรู้แบบทางเดียวโดยเป็นการให้ความรู้จากพยาบาลกับหญิงตั้งครรภ์เป็น

ส่วนใหญ่ และกลุ่มมีขนาดใหญ่ รวมทั้งสามีจะมีส่วนร่วมในการรับรู้เป็นส่วนน้อย อีกทั้งยังไม่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์จากสามีและหญิงตั้งครรภ์รายอื่นจึงทำให้คะแนนความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้กระบวนการกลุ่มไว้เช่นกัน วราภรณ์ สุวรรณเนา (2545) เกี่ยวกับ ความสำคัญของการใช้กระบวนการกลุ่มต่อการรับรู้บทบาทเพศในรูปแบบสมัยใหม่ของวัยรุ่น จังหวัดกระบี่ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มต่อการรับรู้บทบาทเพศในรูปแบบสมัยใหม่ กลุ่มทดลองได้รับการส่งเสริมการรับรู้บทบาทเพศในรูปแบบสมัยใหม่ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยแผนการส่งเสริมการรับรู้บทบาทเพศในรูปแบบสมัยใหม่ พร้อมคู่มือบทบาทเพศชายเพศหญิงยุคปี 2001 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้ กระบวนการกลุ่มได้รับแต่คู่มือฯ ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ บทบาทเพศในรูปแบบสมัยใหม่ไม่แตกต่างกัน หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการ รับรู้บทบาทเพศในรูปแบบสมัยใหม่เพิ่มสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม ด้านทัศนคติ คำนวณ (2547) ศึกษาผลการให้ความรู้แก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอดครั้งแรก โดยใช้กระบวนการกลุ่มต่อความรู้และการตอบสนองต่อสัญญาณทารกพบว่า มารดาวัยรุ่นครั้งแรกในกลุ่มที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับสัญญาณทารกโดยการ ใช้กระบวนการกลุ่มมีความรู้เกี่ยวกับสัญญาณทารกและการตอบสนองสัญญาณทารกดีกว่าก่อนให้ความรู้

2. สามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ที่ได้รับการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์โดยกระบวนการกลุ่ม มีความต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางเพศสูงกว่ากลุ่มสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ที่ได้รับการความรู้โดยปกติ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มประกอบการใช้สื่อโปสเตอร์ประกอบกับการให้ความรู้ ทำให้มีความน่าสนใจและช่วยให้เกิดการจดจำได้ดีขึ้น ซึ่งการใช้สื่อประกอบการถามตอบจะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (สมคิด อิศระวัฒน์, 2543) อิทธิพลของกลุ่มยังช่วยให้สมาชิกเกิดการเปลี่ยนพฤติกรรม มีการแสดงออกที่เหมาะสม (ทศพร มณีศรีจำ, 2539) กล่าวคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่มสามารถทำให้สามีภรรยาแต่ละคู่สามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ของกลุ่มที่ได้รับมาปรับใช้กับคู่ของตนได้ ประกอบกับเป็นการให้ความรู้ทั้งสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ซึ่งสามีเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดภรรยามากที่สุด การได้รับความช่วยเหลือจากสามีจะมีผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตัวของภรรยาในระยะตั้งครรภ์ (Brown, 1986 อ้างถึงใน วีรวรรณ ภาษาประเทศ, 2541, หน้า 32) เพราะเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์นั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทั้งสามีและภรรยา การปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์นั้นสามีหรือภรรยาไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้เพียงคนเดียว ฉะนั้นการพูดถึงเรื่องเพศสำหรับวัยรุ่น

นั้น ถ้าเป็นสิ่งที่เปิดเผยได้ จะเป็นการสร้างการสื่อสารพูดคุย และทำให้สิ่งที่ปกปิดลึกกลับเป็นสิ่งที่เปิดเผยขึ้นมา โดยการสื่อสารที่ผ่านสื่อต่าง ๆ ควรเป็นการสื่อสารที่เข้าใจง่าย และเป็นกันเอง (Harding, 1998) จะเห็นว่าสอดคล้องกับวิธีการให้ความรู้โดยกระบวนการกลุ่มและโปสเตอร์ที่แสดงออกเป็นรูปภาพให้เข้าใจได้ง่าย ในระหว่างการให้ความรู้ผู้วิจัยเปิดโอกาสในสามี่และภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์แต่ละคนนำประสบการณ์ของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม และค้นหาแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสำหรับคู่ของตนเอง และผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญ ๆ พร้อมทั้งมีการประเมินความรู้ย้อนกลับเพื่อทดสอบความถูกต้องของความรู้เหล่านั้นอีกครั้ง มีการกล่าวชมเชยและให้กำลังใจในสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura, 1977, p. 193) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงหรือคงไว้นั้น เกิดจากการที่บุคคลเชื่อว่ามีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น และพฤติกรรมที่กระทำนั้นทำให้เกิดผลลัพธ์ในสิ่งที่ต้องการหรือคาดหวังผลของการกระทำ จะแสดงให้เห็นได้จากคะแนนพฤติกรรมทางเพศของกลุ่มที่ได้รับความรู้โดยโปรแกรมการให้ความรู้นั้นเพิ่มขึ้น หมายถึงการมีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสมขึ้น

ด้านสามี่และภรรยาในกลุ่มควบคู่นั้นจะได้รับความรู้โดยปกติจากทางโรงพยาบาล ซึ่งจะเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ประกอบกับการให้ความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ระหว่างตั้งครรภ์ไม่ได้มีการเฉพาะเจาะจงเรื่องเพศสัมพันธ์เพียงเรื่องเดียว อีกทั้งยังเป็นในลักษณะการบอกเล่าของพยาบาลมากกว่ามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงทำให้คะแนนพฤติกรรมทางเพศของสามี่และภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มนี้ต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับความรู้โดยโปรแกรมการให้ความรู้ แต่เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มควบคู่ด้วยกันพบว่า คะแนนพฤติกรรมทางเพศนั้นสูงกว่าก่อนการทดลอง อาจเนื่องมาจากสามี่และภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในกลุ่มนี้เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ถึงร้อยละ 65 และ 70 ตามลำดับ และมีการปฏิบัติตามคำแนะนำถึงร้อยละ 100 และ 93.3 ซึ่งผลจากการได้รับคำแนะนำเหล่านั้นเป็นการนำความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วมาใช้ในการปฏิบัติตัวในระหว่างที่อยู่ในระหว่างการทดลองของผู้วิจัยได้ นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้กระบวนการกลุ่มที่ให้ผลเช่นเดียวกันในกลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ ปิยะพร กองเงิน (2545) ศึกษาผลของการให้ความรู้ครอบครัวโดยใช้กระบวนการกลุ่มต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและการทำหน้าที่คู่บารมีในการดูแลทารกของบิดามารดา พบว่า บิดามารดากลุ่มที่ได้รับความรู้โดยกระบวนการกลุ่มสามารถทำหน้าที่คู่บารมีในการดูแลทารกภายหลังการทดลองดีกว่าบิดามารดากลุ่มที่ได้รับความรู้ตามแบบเดิมของโรงพยาบาล และจากการศึกษาของอุสาห์ ชูติปัญญบุตร (2545) เกี่ยวกับผลการใช้ตัวแบบร่วมกับกระบวนการกลุ่มต่อพัฒนาการของมารดาในระยะตั้งครรภ์ พบว่า การใช้ตัวแบบร่วมกับกระบวนการกลุ่ม ช่วยให้หญิงตั้งครรภ์สามารถกระทำตามพัฒนาการของมารดา

ในเรื่องการยอมรับการตั้งครรภ์ การสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสัมพันธภาพของคู่สมรส การเตรียมตัวก่อนคลอด และการยอมรับบทบาทการเป็นมารดาดีขึ้น

จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์เป็นการช่วยให้สามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ได้ดียิ่งขึ้นและมีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสม ประกอบกับวิธีการใช้กระบวนการกลุ่มทำให้สามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกคนอื่นในกลุ่มและยังเป็นการช่วยให้สามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ได้มีโอกาสพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศกัน ได้มากขึ้นด้วย เข้าใจถึงความจำเป็นในการพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องเพศว่า เป็นสิ่งที่ควรเปิดเผยและแสดงให้คู่ของตนเข้าใจ และรับรู้ความต้องการและปัญหาระหว่างกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความเข้าใจถึงความต้องการและการดูแลซึ่งกันและกัน และส่งเสริมให้ชีวิตครอบครัวมีความสุขสมบูรณ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1.1 จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญผู้ปฏิบัติการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์จึงควรตระหนักในการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์

1.2 ควรมีการพิจารณาปรับใช้วิธีการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ในการสอนสามีและภรรยาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ซึ่งอาจเริ่มตั้งแต่ช่วงระยะไตรมาสแรกของการตั้งครรภ์

1.3 ควรมีการจัดบริการในการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ในห้องจัดไว้เป็นสัดส่วน บรรยากาศเป็นส่วนตัว และผู้ให้ความรู้ควรมีวุฒิภาวะที่เหมาะสมในการให้ความรู้

1.4 ควรมีการปรับรูปแบบการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น เช่น การให้ความรู้เป็นคู่ เพราะจากผลการใช้กระบวนการกลุ่มยังมีบางคู่ที่แสดงความคิดเห็นและเปิดเผยความรู้สึกหรือแสดงให้เห็นถึงปัญหาออกมาน้อย เพื่อจะช่วยให้สามารถเข้าใจและรับทราบข้อมูลของสามีภรรยาได้มากขึ้น

2. ด้านการศึกษา

2.1 ควรแนะนำให้นักศึกษาทราบถึงความจำเป็นและความสำคัญในการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์แก่สามีและภรรยาที่ตั้งครรภ์ ที่มีความต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ เพื่อจะได้มีความรู้และพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสม

2.2 ควรมีปรับวิธีการสอนโดยการใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อนำไปใช้ในการสอนในหัวข้ออื่น ๆ ที่เหมาะสมต่อไป

3. ด้านการวิจัย

3.1 ควรมีการทดลองใช้รูปแบบการสอนวิธีอื่น เพื่อจะได้มีการค้นคว้าวิจัยหาวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์ที่เหมาะสมต่อไป เช่น การให้ความรู้เป็นคู่ เพราะจากผลการใช้กระบวนการกลุ่มยังมีบางคู่ที่แสดงความคิดเห็นและเปิดเผยความรู้สึกหรือแสดงให้เห็นถึงปัญหาออกมาน้อย เพื่อจะช่วยให้สามารถเข้าใจและรับทราบข้อมูลของสามีภรรยาได้มากขึ้น

3.3 การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน เช่น ในสามีและหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกับสามีและหญิงตั้งครรภ์วัยทำงาน หรือกลุ่มประชากรอื่นที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถอ้างอิงประชากรกลุ่มอื่นมากขึ้น